

Giv grisen en god start på livet

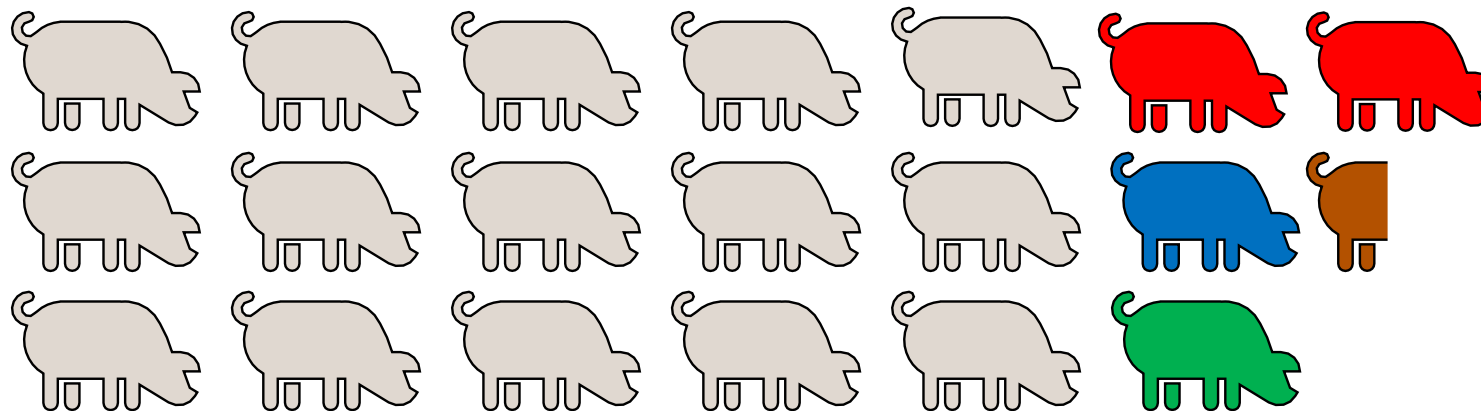
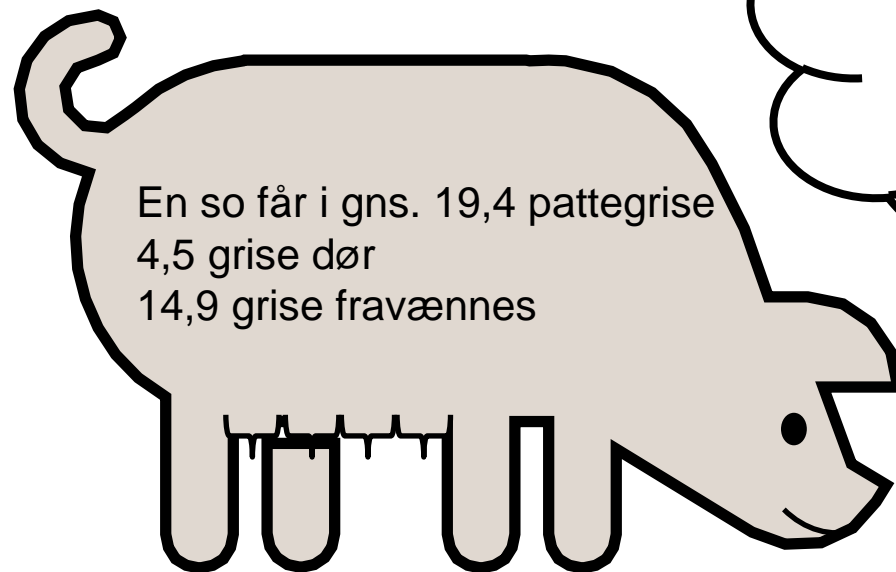
*v/ chefforsker Lisbeth Ulrich Hansen, chefkonsulent
Dorthe Poulsgård og chefforsker Flemming Thorup
SEGES Innovation*

Fredericia 22. marts 2022

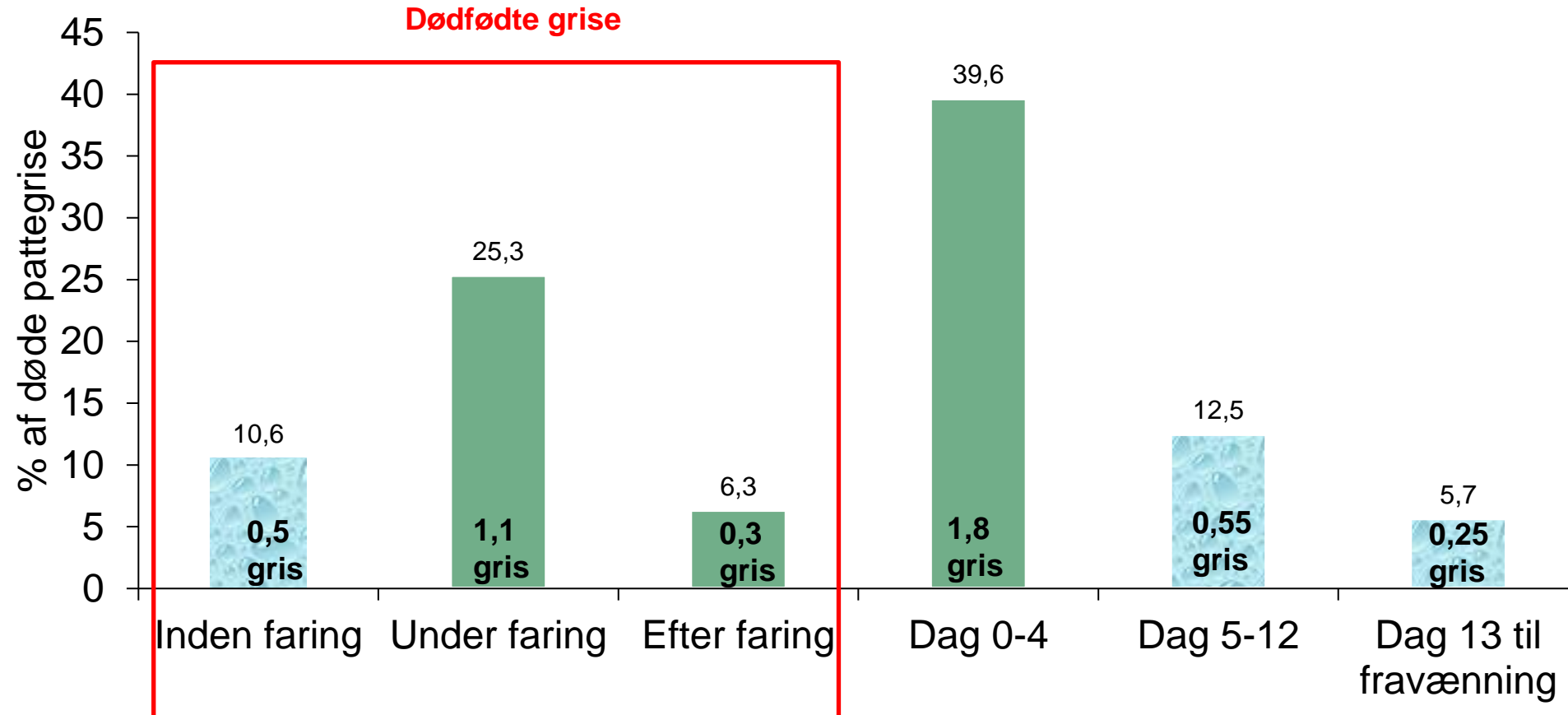
STØTTET AF
Svineafgiftsfonden

SEGES
INNOVATION

Hvad dør pattegrisene af?

Hvornår dør pattegrisene?

Det skal du høre om

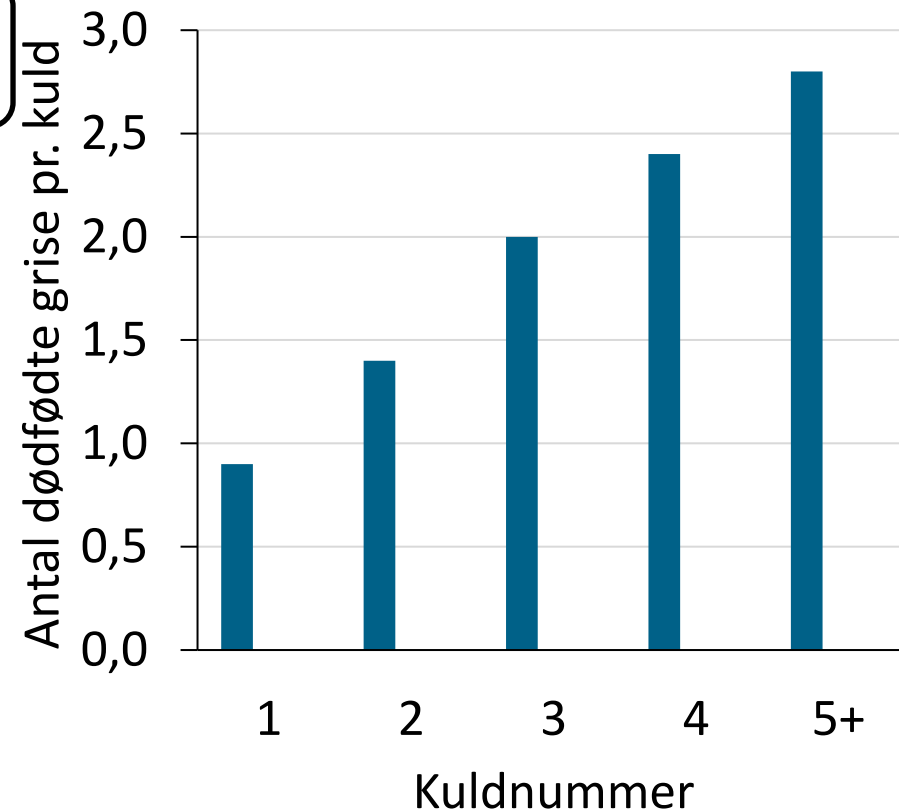
- Faringsovervågning
- Varme
- Råmælk
- Kuldudjævning

- Hvor gør din indsats størst gavn?
- Hvornår skal du være på dupperne?
- Hvad skal du gøre?

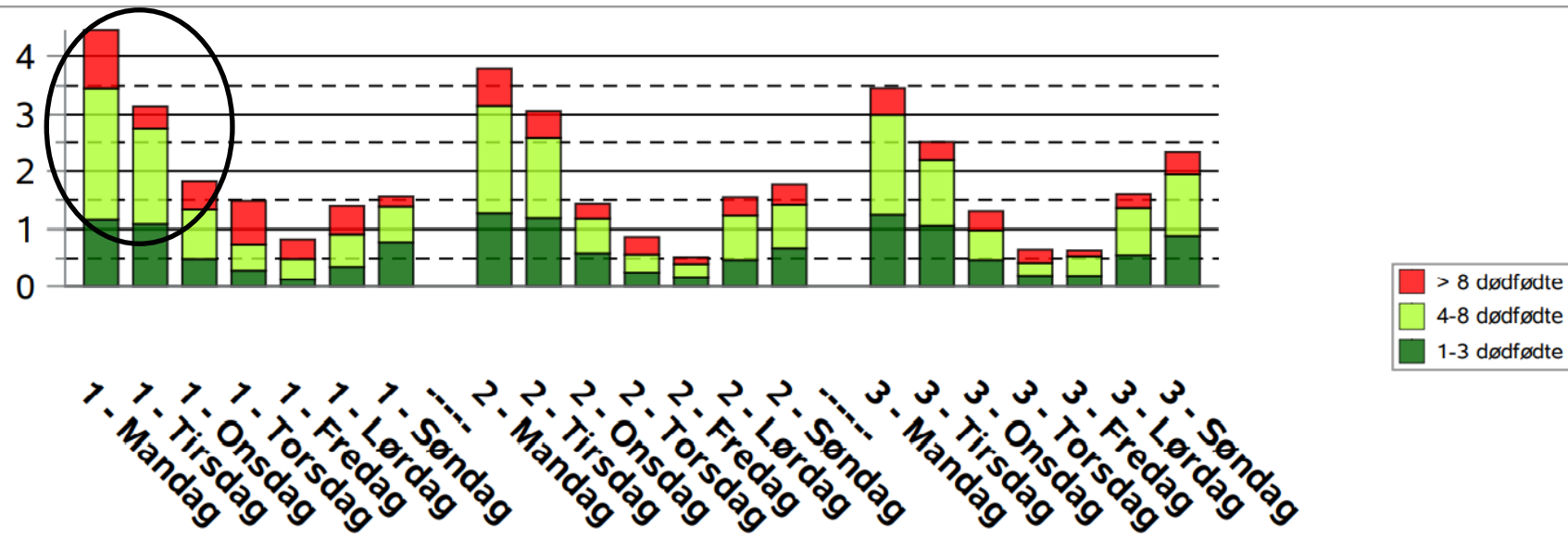

Vær (for)beredt – Søer

Opmærkning af ældre søer (4. kuld+)

Vær (for)beredt – Faringsdage

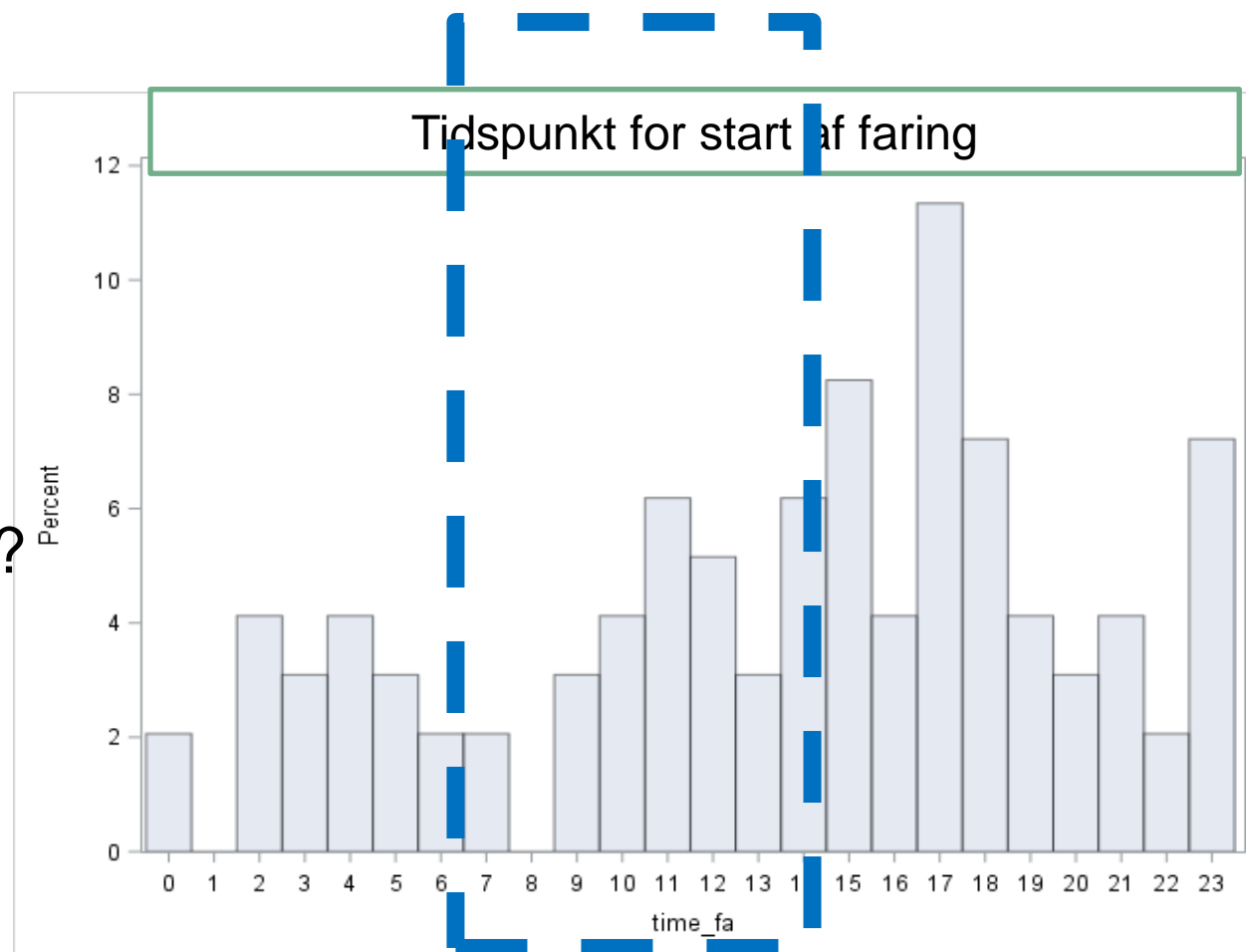

Vær (for)beredt – Faringens start

- 96 faringer - søer
- Søerne farer efter fyraften
- Aftenvagt i forlængelse af arbejdstid

Jeg har ingen video - Hvad gør jeg?

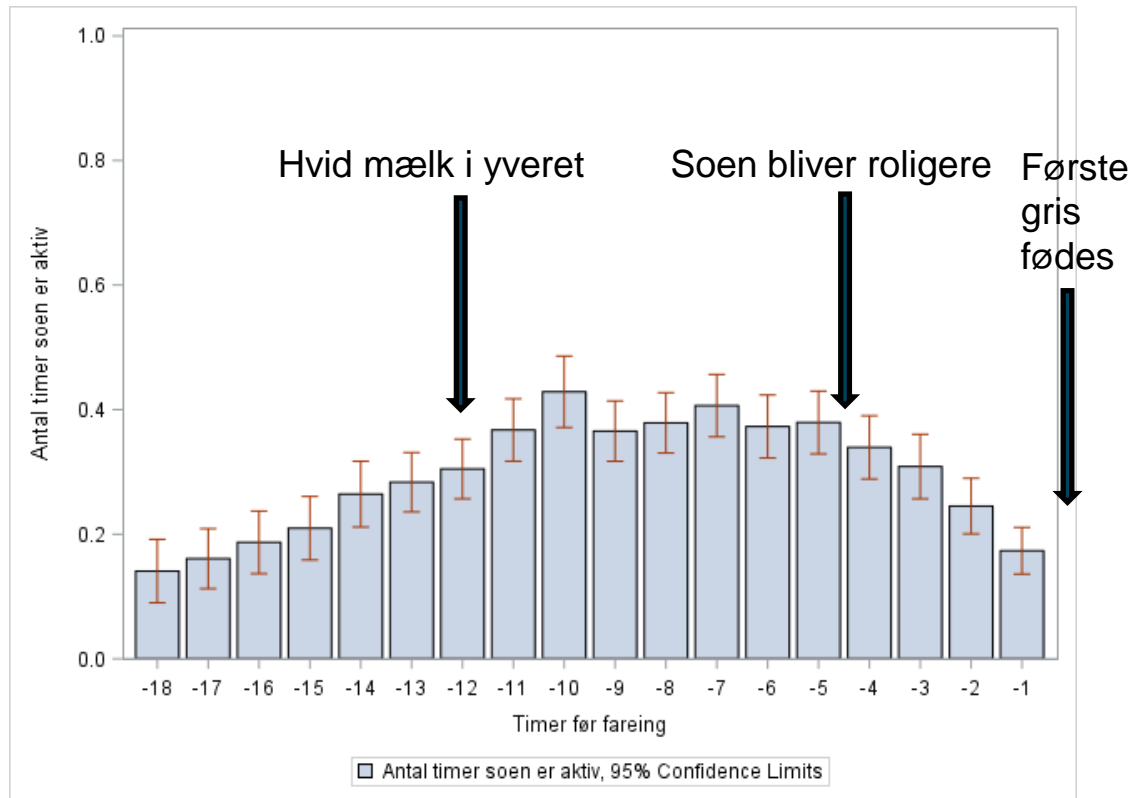
- Taste fødslerne løbende
- Tælle faringer morgen, kaffe, middag, fyraften, aftenrunde

— = arbejdstid i besætningen

Klar – parat – far!

Soens aktivitet fra 18 timer før faring

- Ca. 24 timer før faring
- Interesse i redebygningsmateriale
- Klar mælk i yveret
- Tænd varmelampen
- Ca. 12 timer før faring - hvid mælk i yveret
- 0-4 timer før faring – roligere so

Elektronisk faringsovervågning

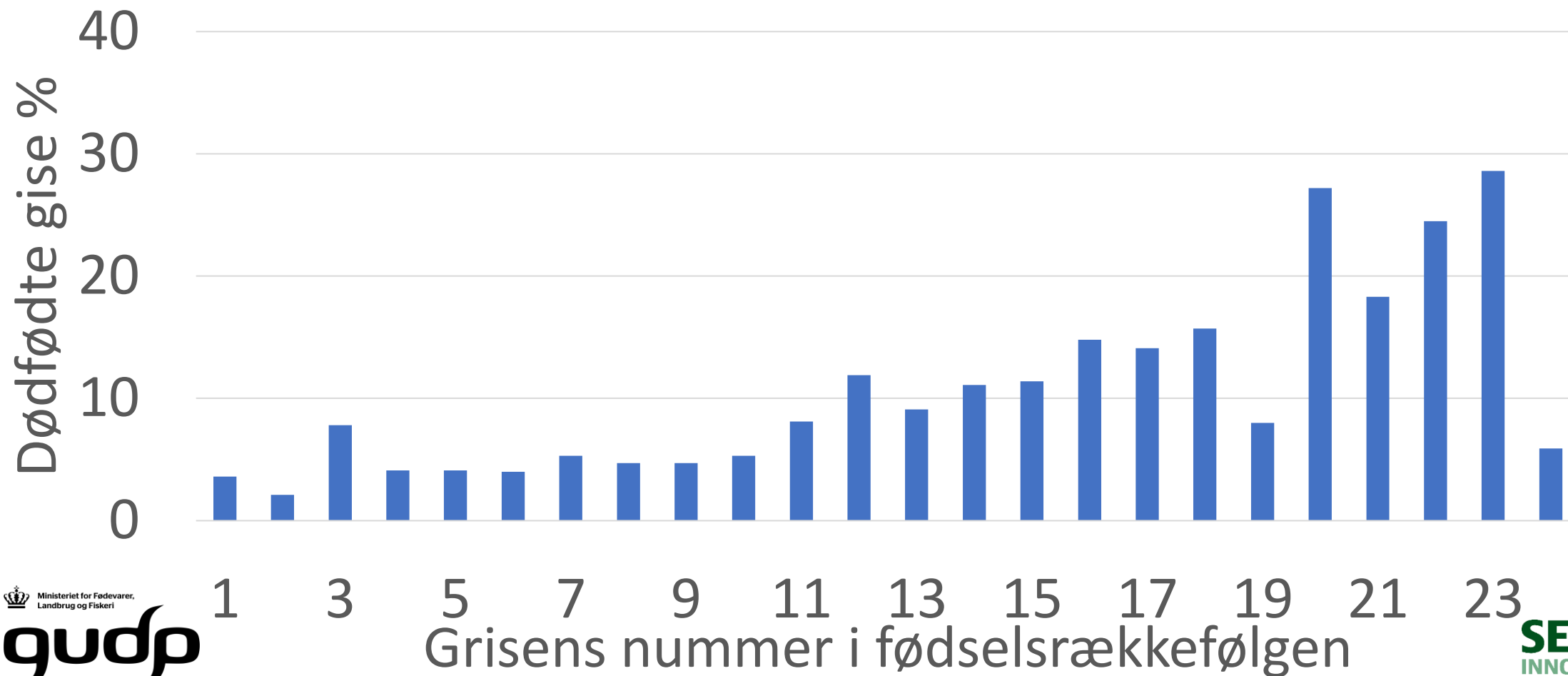

Faringen er svær at følge

- Det er svært at se, hvornår soen begynder at fare
- Fødsel af første gris er det første, du ser
- Efter 1. eller 2. gris rejser soen sig ofte
- En gris fødes ved 2-4 presseveer
- Du ser ikke presseveer, mens den næste gris føres frem til børhalsen
- Hvis faringen går i stå, ses der heller ikke presseveer
- Du kan ikke se, hvornår soen har behov for hjælp. Tæl grisene regelmæssigt

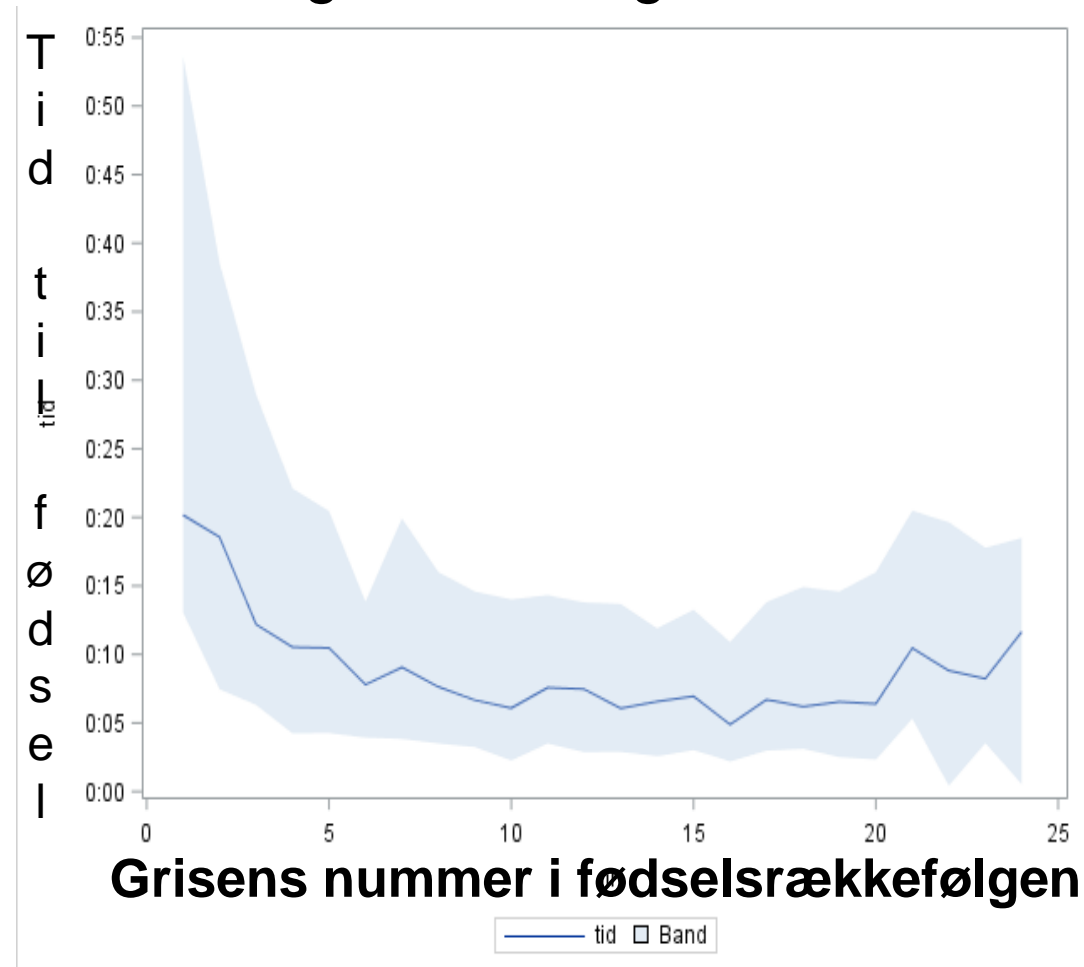
Risiko for at grisen er dødfødt

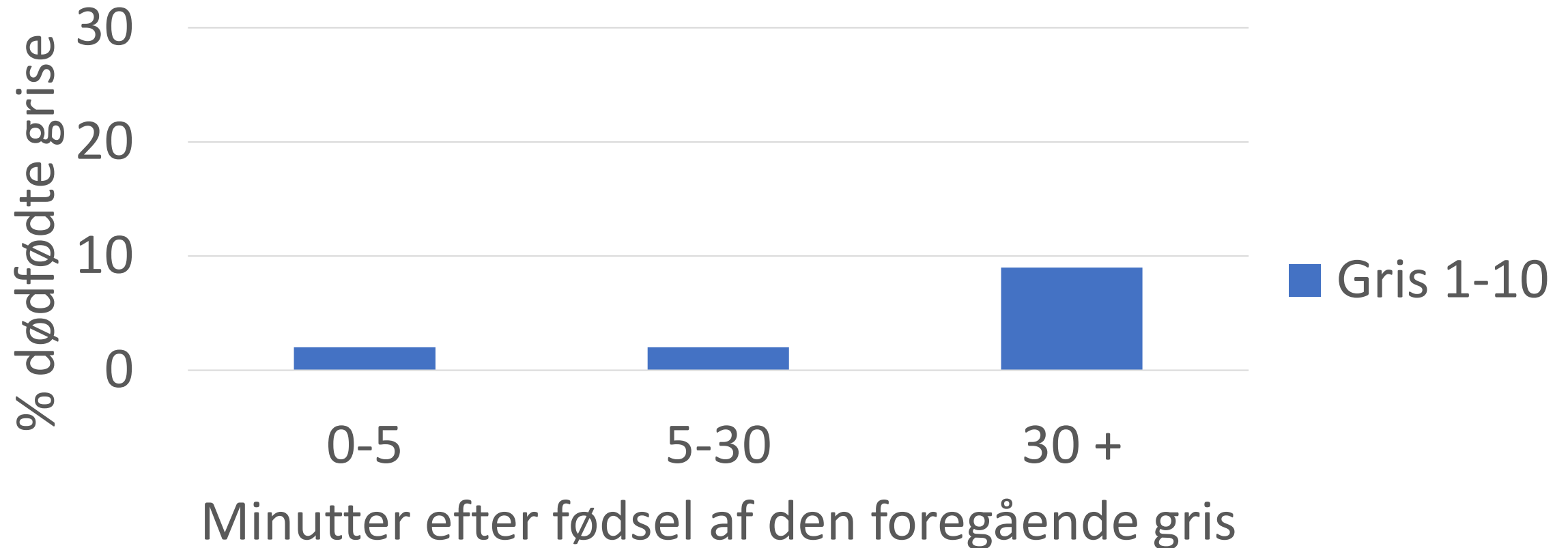
Så hurtigt bliver levendefødte grise født

- I gennemsnit er der 10 minutter imellem grisene
- Der er op til en time mellem gris 2 og 3
- De første 10 grise er sjældent dødfødte
- Grib ind ved 30 minutter mellem grisene

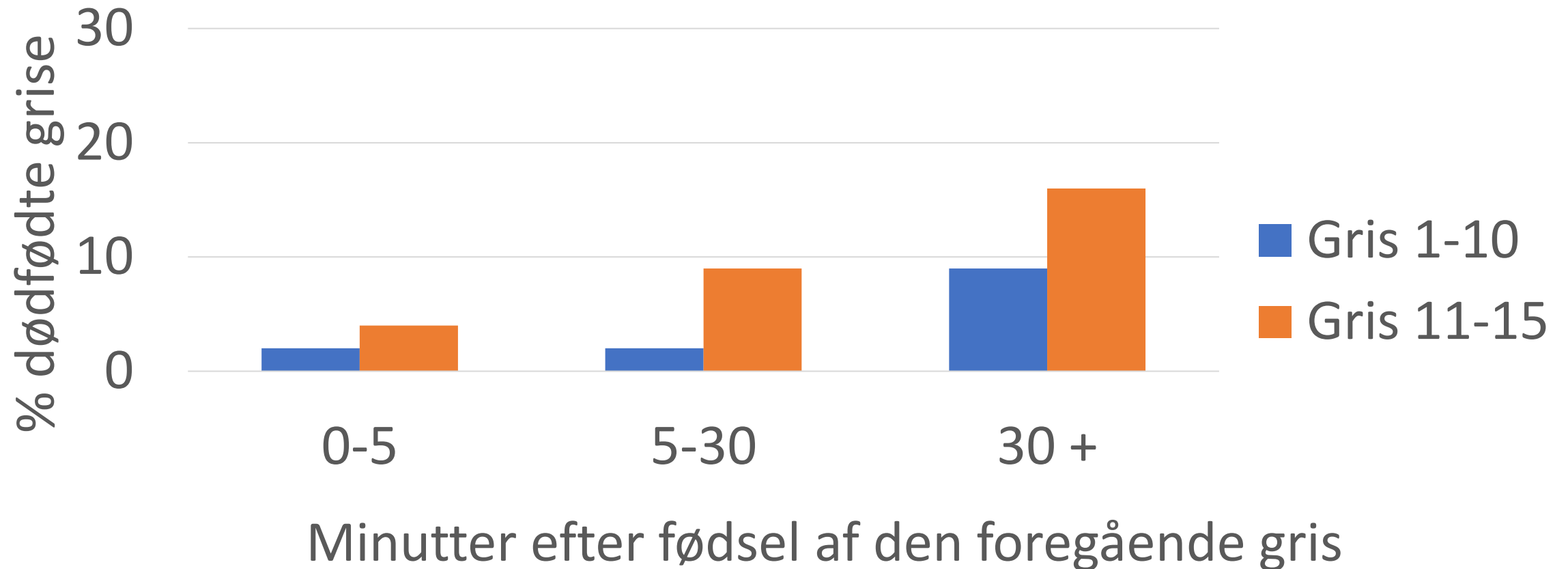
Tid i minutter til fødsel af LEVENDE grise for gris nr. 2 til gris nr. 24

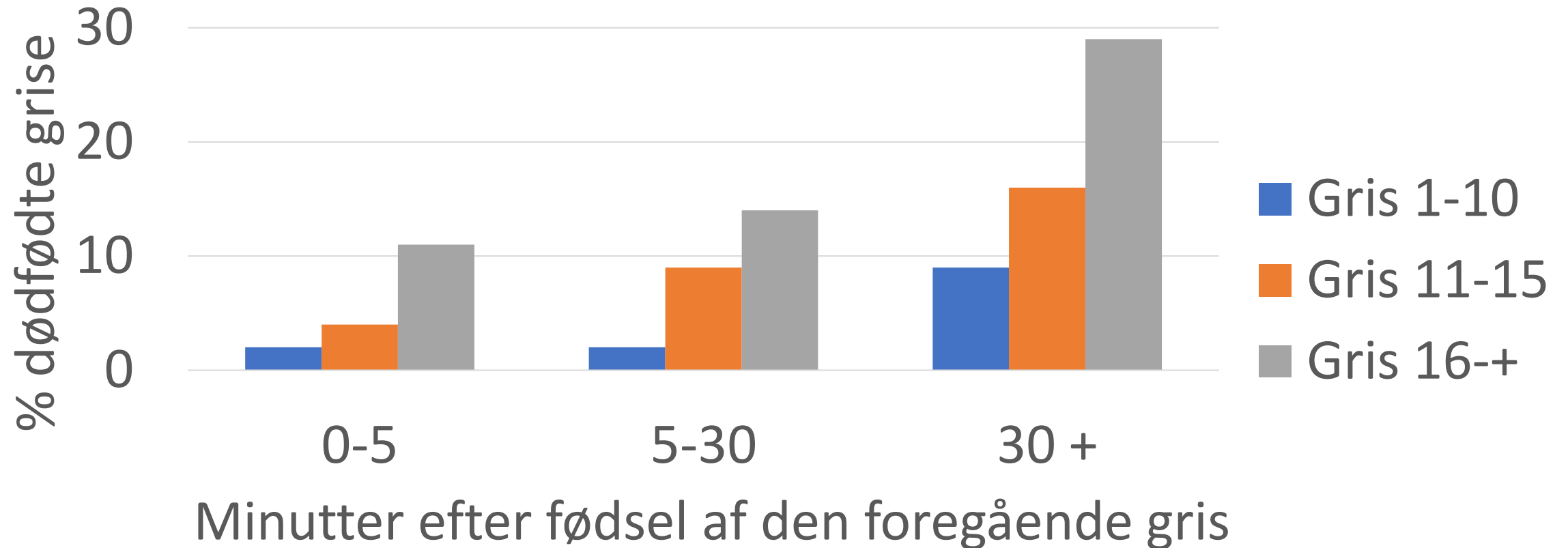
Risikoen for dødfødte grise stiger, når der er over 30 minutter til fødsel af den næste gris

Risikoen for dødfødte grise stiger, når der er over 30 minutter til fødsel af den næste gris

Risikoen for dødfødte grise stiger, når der er over 30 minutter til fødsel af den næste gris

Prioritér tiden til faringsovervågning

- Hvis du fravæner torsdag, så løbes flest søer mandag til onsdag
- Så farer de fleste søer søndag-tirsdag
- Når de ældre søer farer = de store faredage
- Når der er mange søer, der farer = start aften-midnat i mange besætninger
- Tiden, hvor gris nr. 10 + fødes = 2-3 timer efter faringsstart

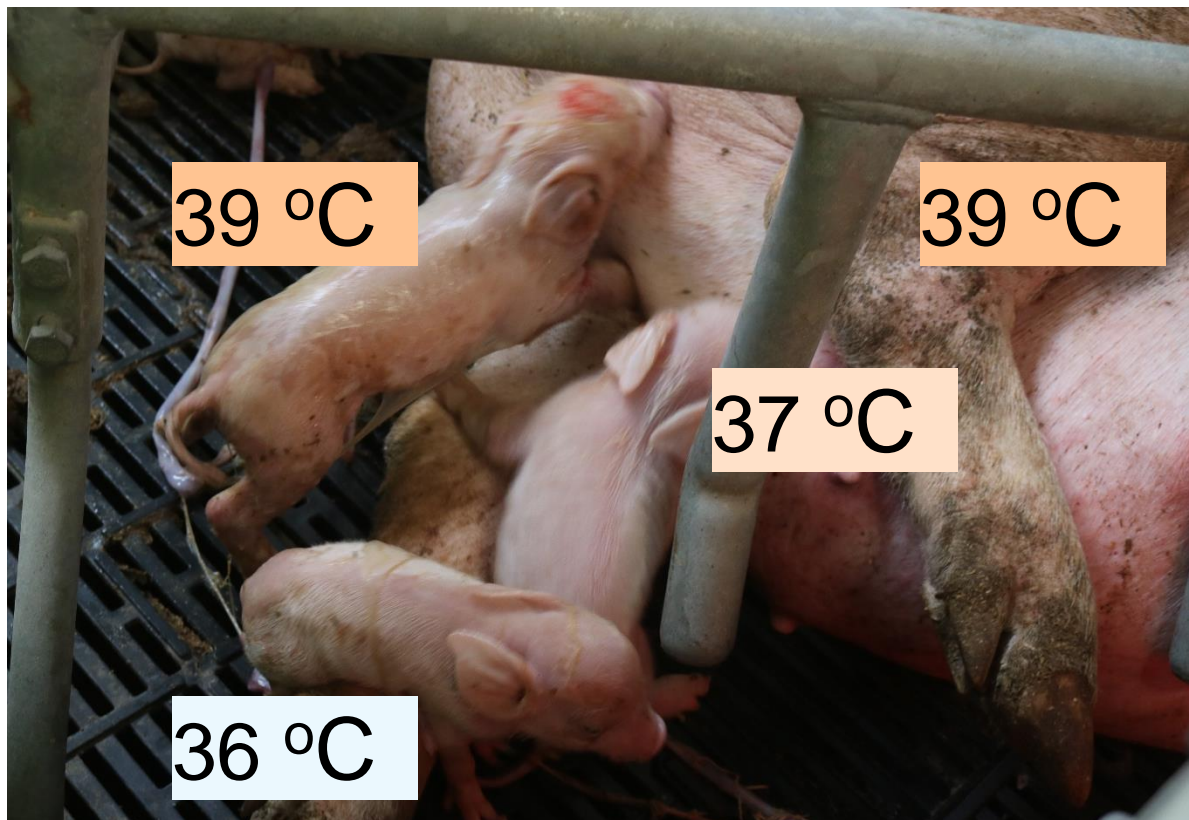

Det omfatter faringsovervågning

- Regelmæssige tilsyn
- Tænde varmelamper
- Tælle grise for at følge fremgangen
 - Eventuelt mærke grise op, så de hurtigt kan kuldudjævnes
- Lave fødselshjælp, hvis der ikke er født grise siden sidste tilsyn
- Hjælpe grise ud af skarnet
- Lægge små og kolde grise til yveret eller ind i hulen

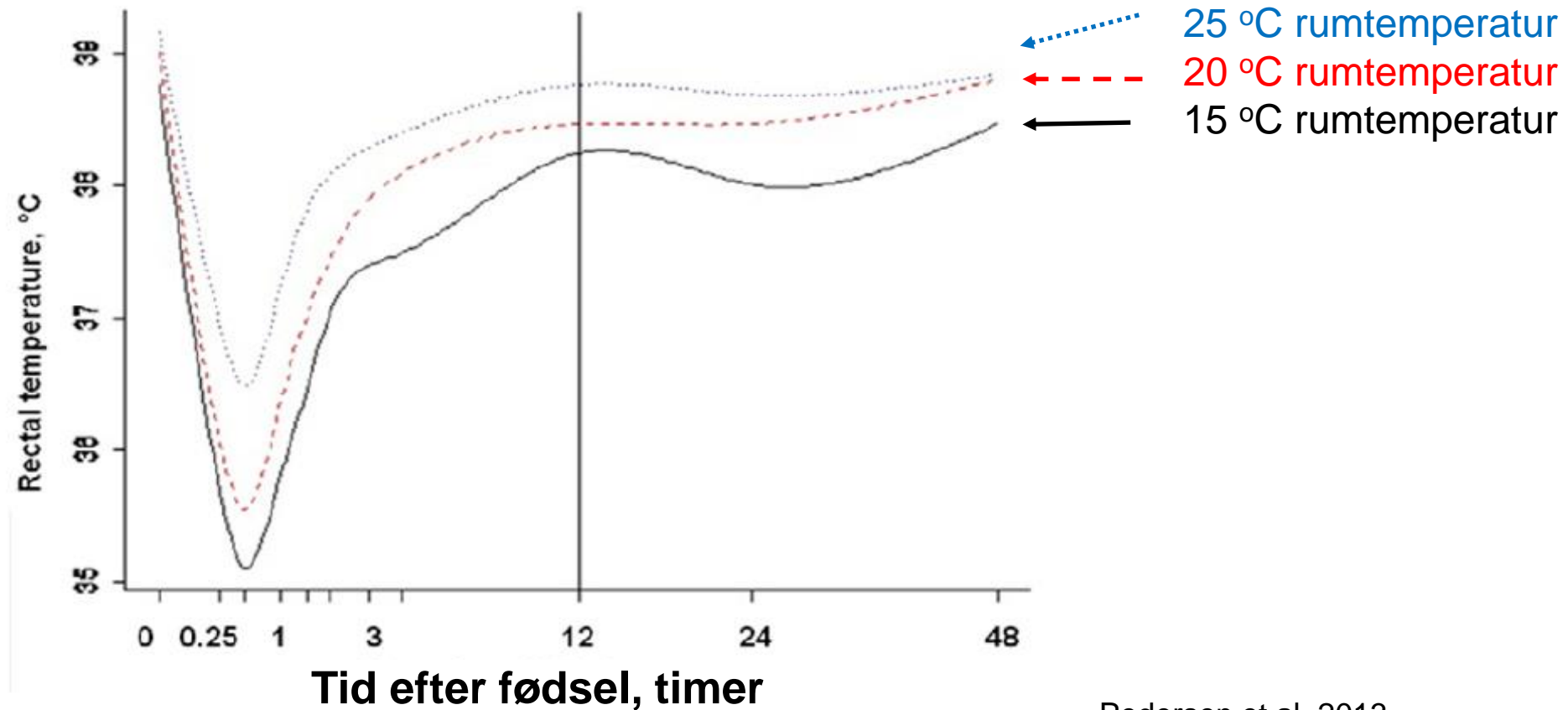

Den nyfødte gris

Rektaltemperatur efter fødsel er afhængig af rumtemperatur

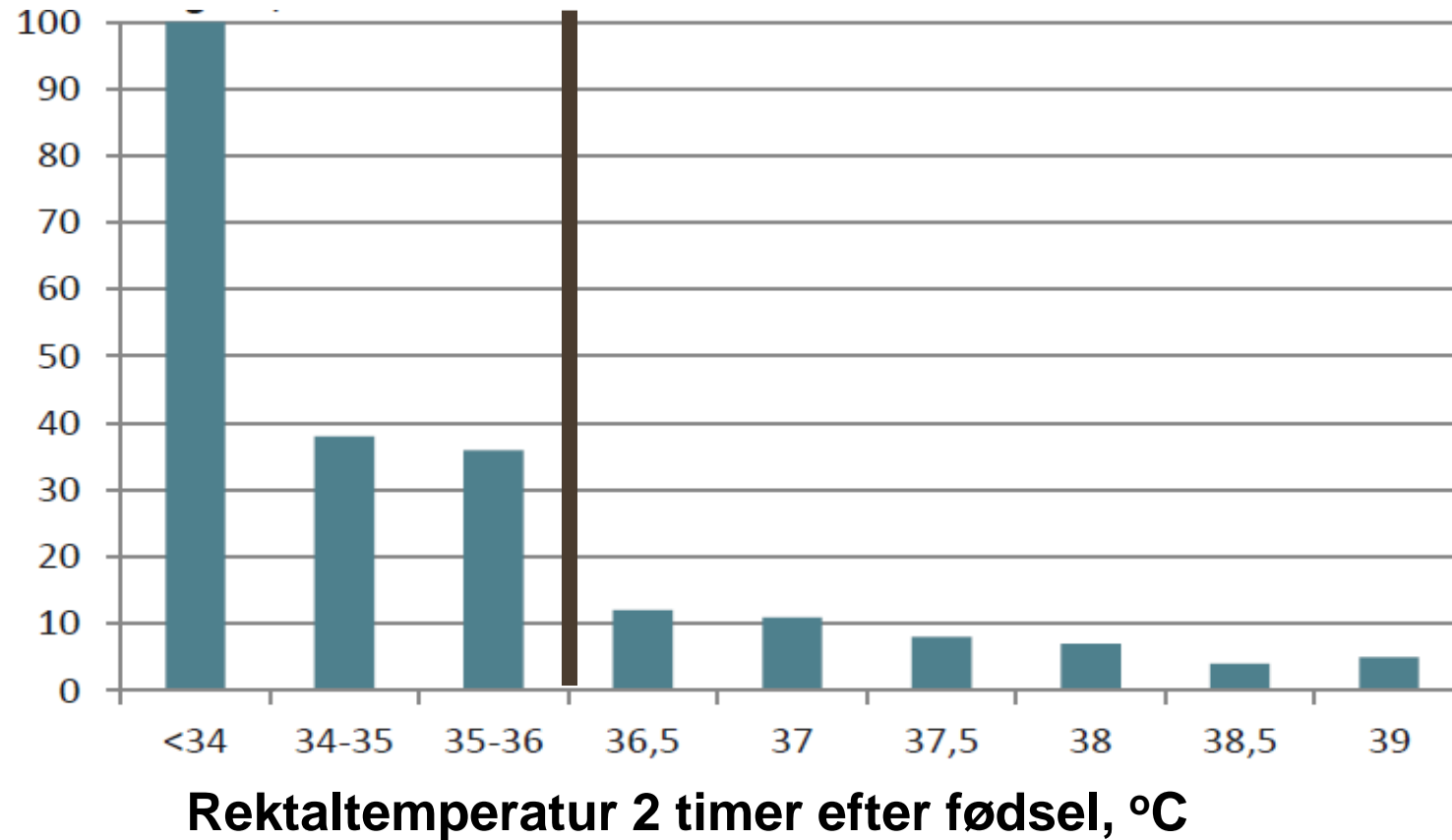
Rektaltemperatur, °C

Pedersen et al. 2013

Rektaltemperatur påvirker grises overlevelse til dag 7

Andel grise, der døde frem til dag 7

Meddelelse 1087

Opvarmning af den nyfødte gris

Meddelelse nr. 1246

1 time uden varme

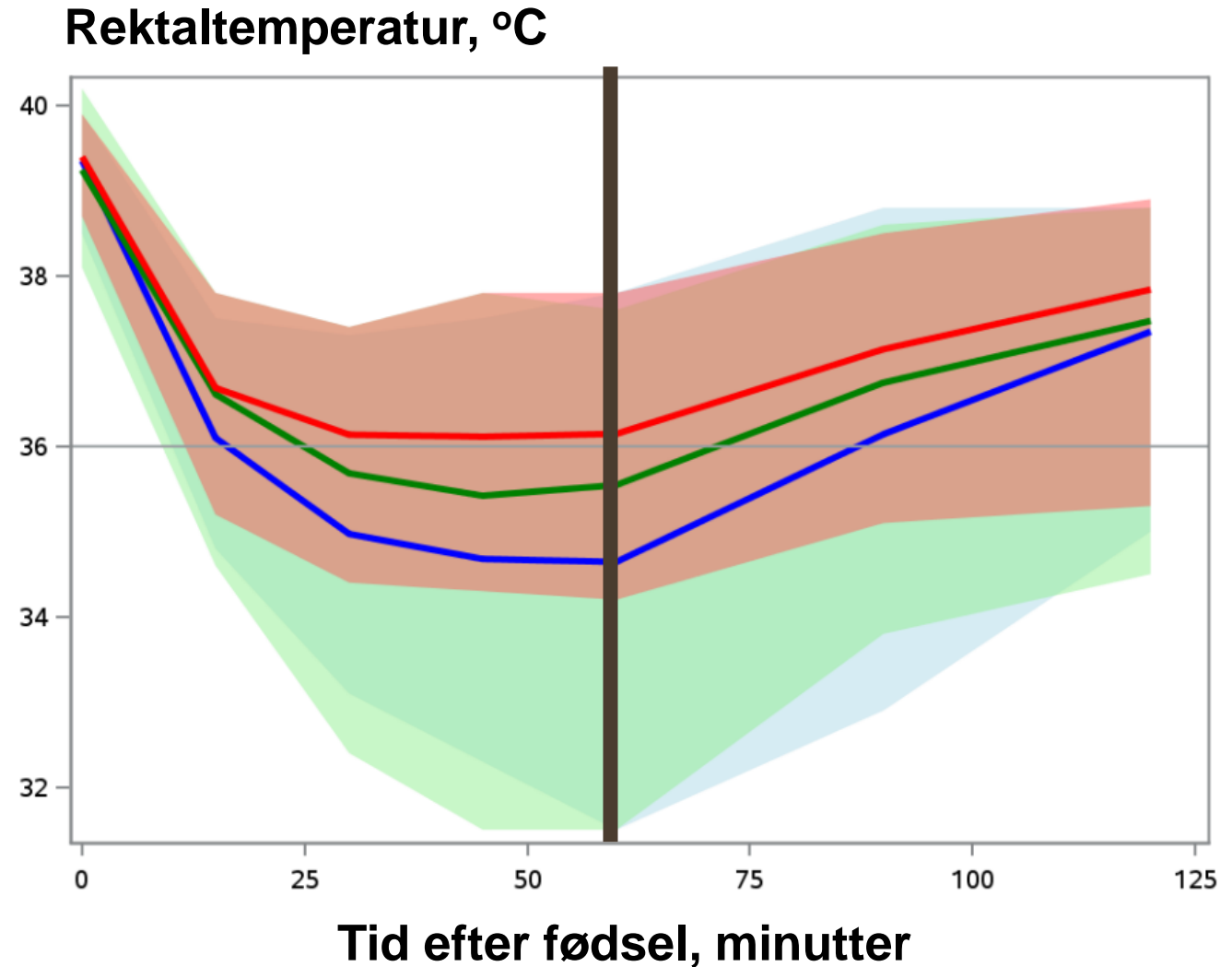
15 hhv. 60 minutter med varme

Alle grise sat til soen efter 60 minutter

Rektaltemperatur målt de første 2 timer

Rød – 60 minutter varme
Grøn – 15 minutter varme
Blå – ingen varme

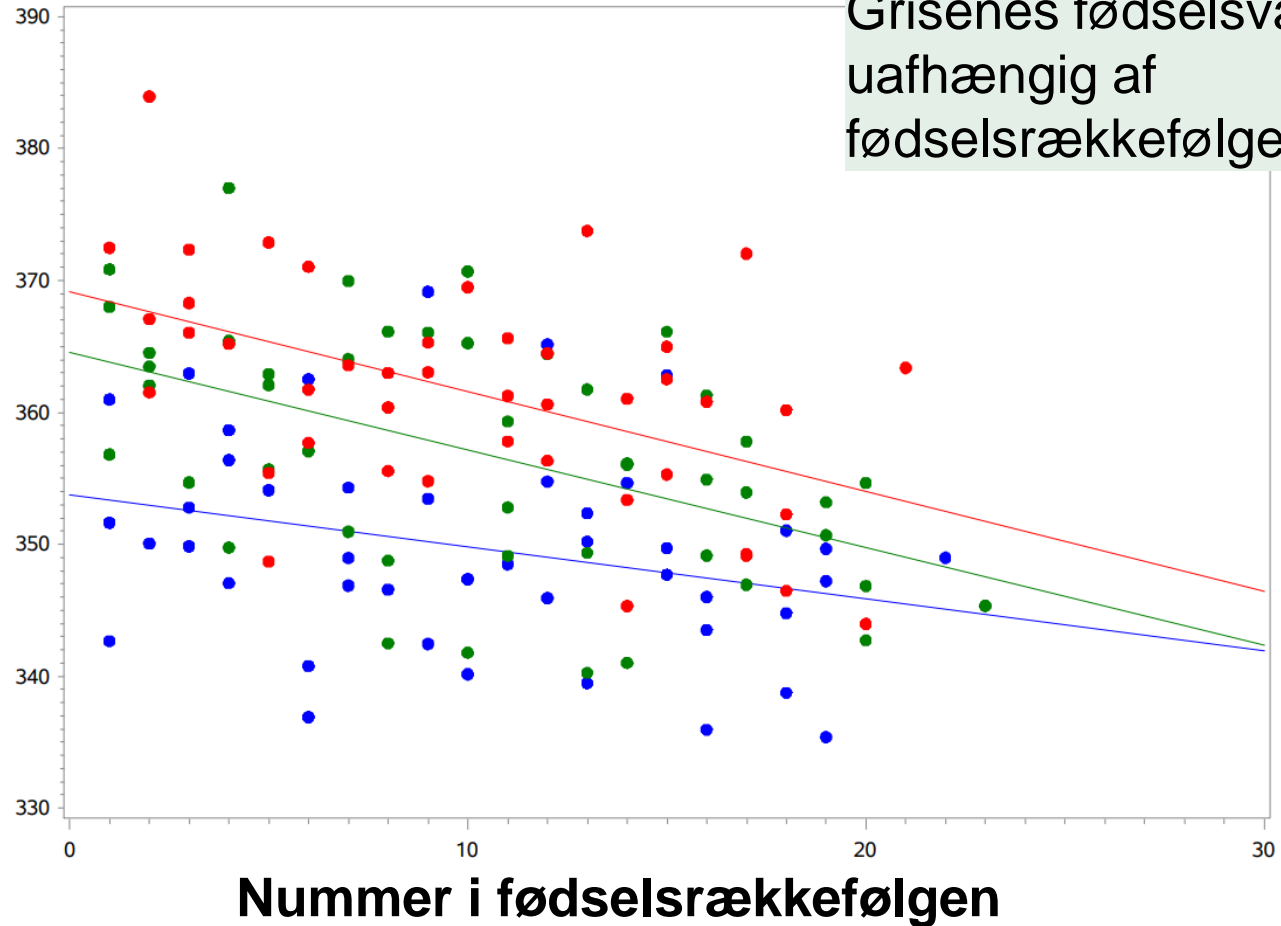

Fuldt optrukne linje = gennemsnitstemperaturen
Farvede område = 5/95 konfidensinterval

De sidste grise er koldere efter 30 minutter end de første grise

Rektaltemperatur, °C

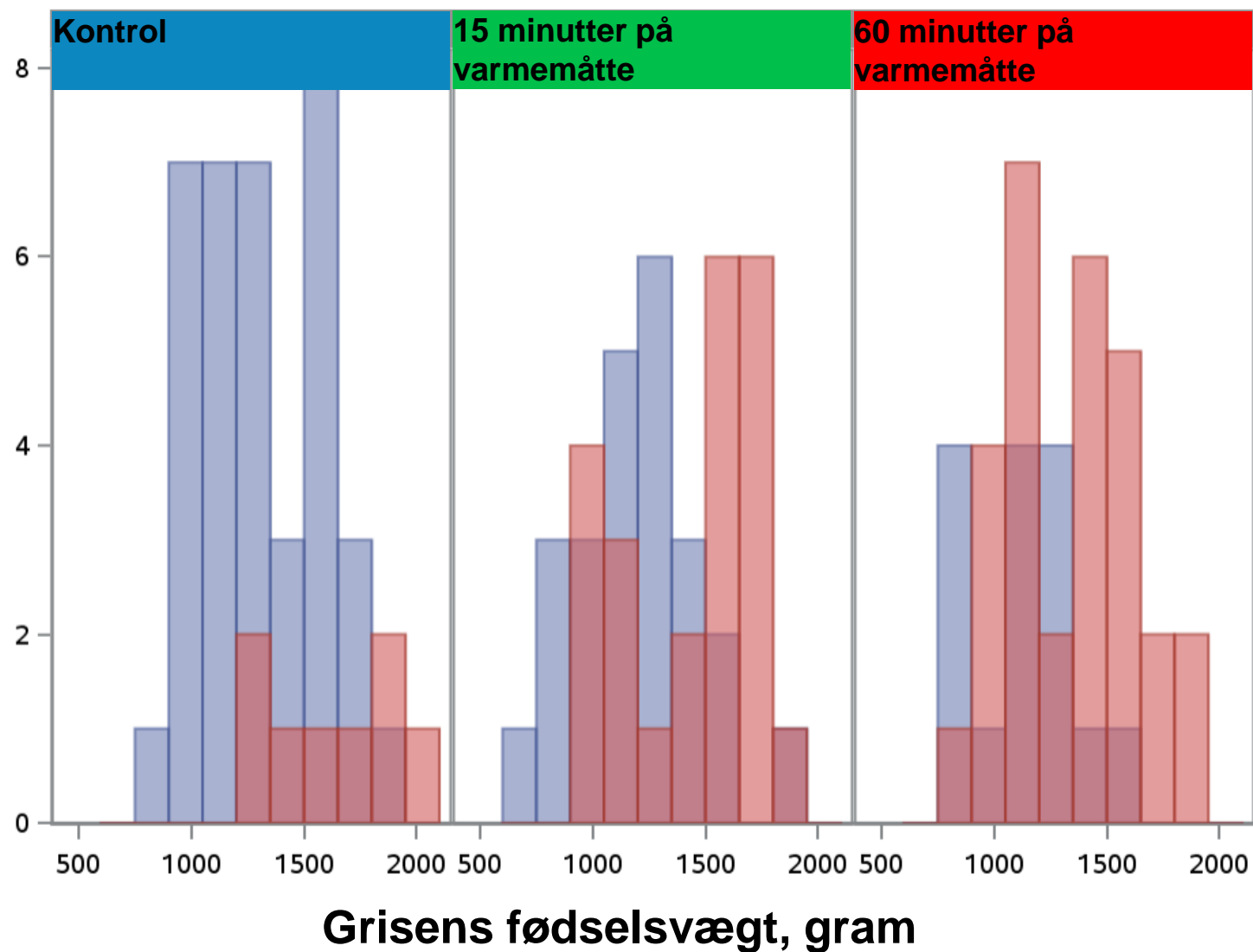

Rød – 60 minutter varme

Grøn – 15 minutter varme

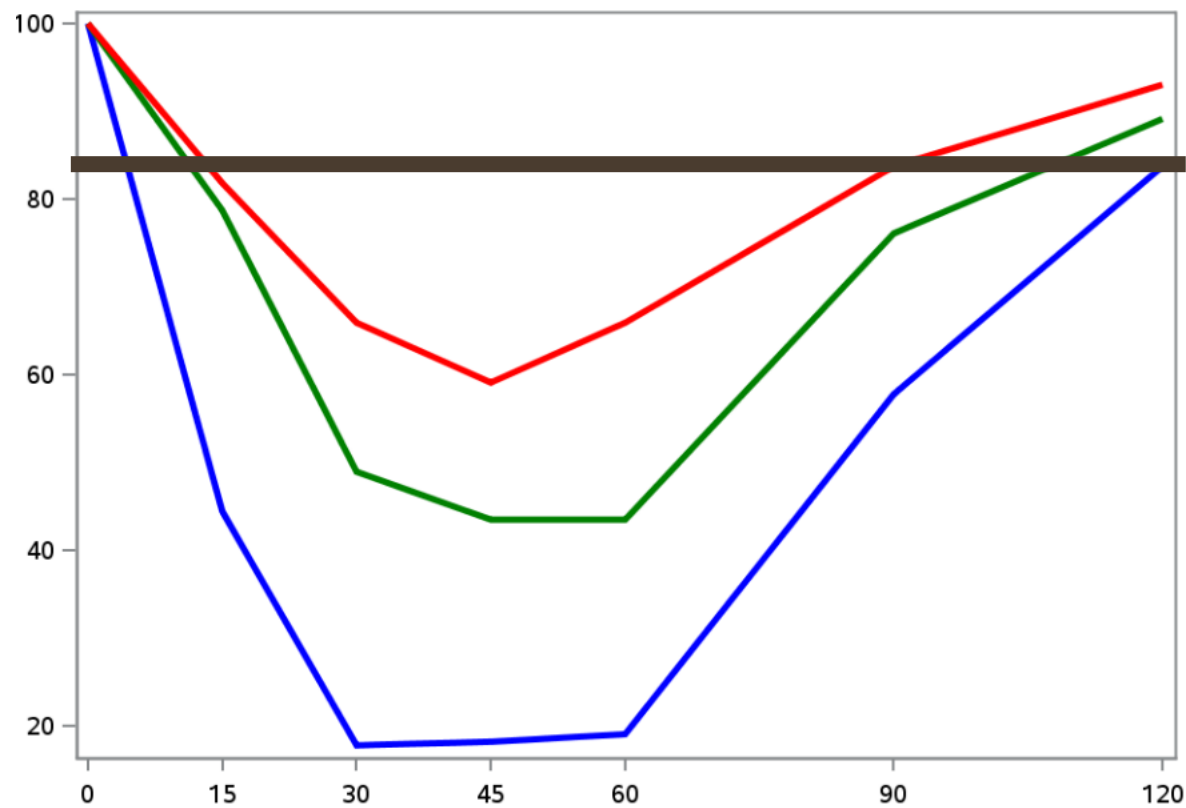
Blå – ingen varme

Antal grise efter 30 minutter, der havde en rektaltemperatur **under/over** 36 °C – fordelt på fødselsvægt

Pct. grise med en rektaltemperatur over 36 °C

Pct. grise

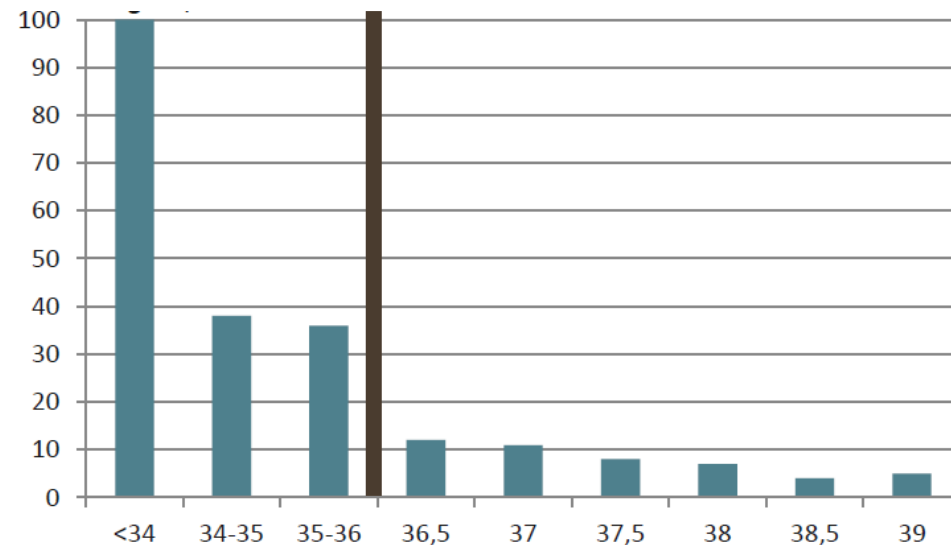

Tid efter fødsel, minutter

Rød – 60 minutter varme

Grøn – 15 minutter varme

Blå – ingen varme

Meddelelse 1087

Hvad ved vi nu?

- Grises rektaltemperatur falder brat efter fødslen
 - De sidstfødte grise har en lavere temperatur efter 30 minutter end de første
- Jo mindre grisen er – jo større risiko for en lav rektaltemperatur
- Varme(måtte) sikrer, at flere grise opnår en rektaltemperatur over 36 °C
 - En rektaltemperatur over 36 °C efter 2 timer øger grisens overlevelse
- Ny afprøvning med brug af varmemåtter og effekt på grisenes overlevelse

Hvad skal du gøre?

- Rumtemperaturen kan øges, MEN
 - Påvirker søernes foderoptagelse
 - Påvirker de ældre grises brug af hulen
- Terrassevarmere rundt om soen har også vist effekt
- Tør halm bag soen kan være en løsning
 - Halmen være/forblive tør
- Løbende flytte grise på afveje op til soens yver eller ind i hulen

Meddelelse nr. 1176

Råmælk giver grisen antistoffer og energi = Overlevelse

Efter fødsel: 7 minutter bag soen

Grisen rører ved en patte efter ca. 30 min.

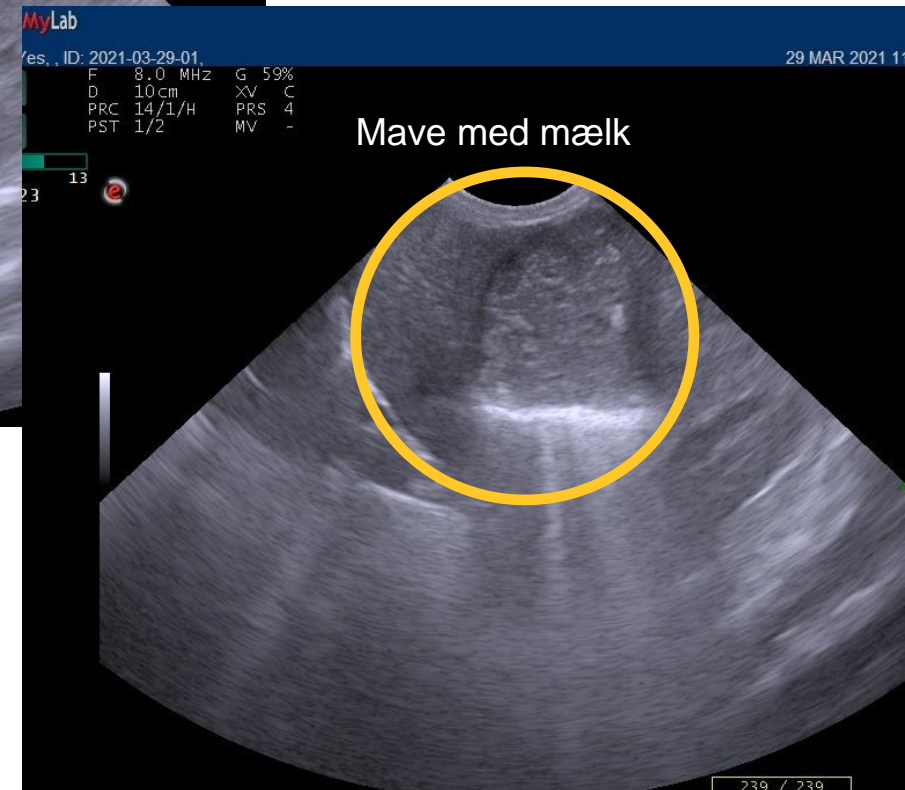
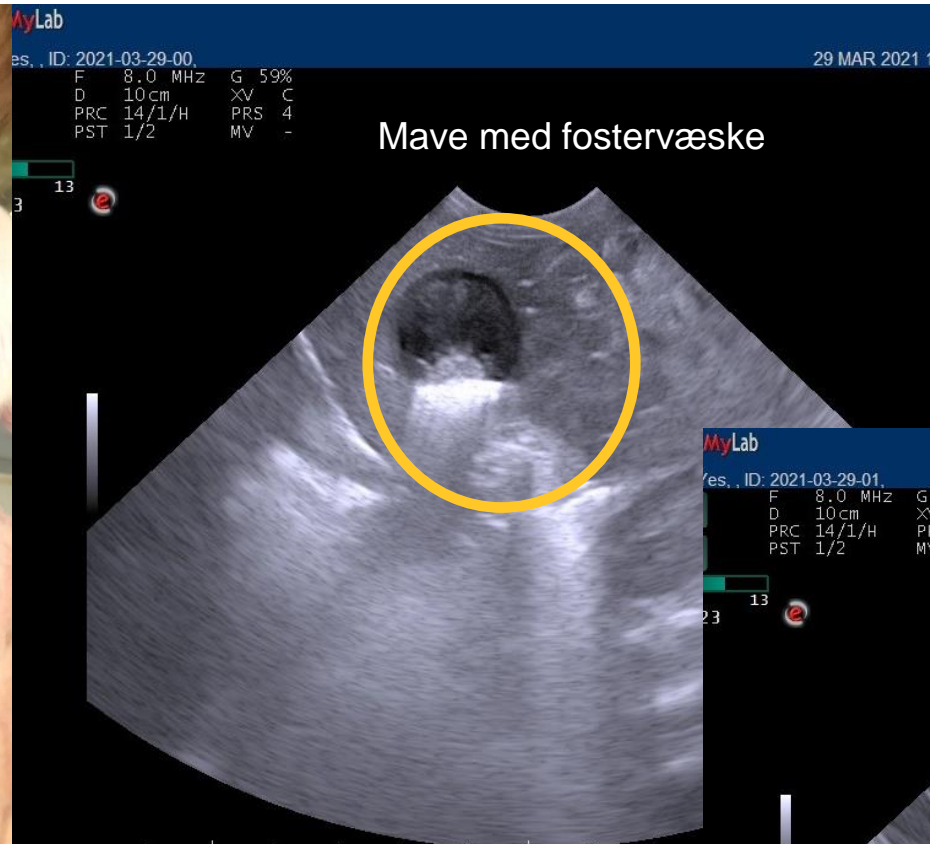
Vi kan se, om en pattegris har drukket råmælk

A person wearing a red long-sleeved shirt is holding a small, light-colored piglet. The piglet is wearing a blue harness. The person's hands are visible, supporting the piglet. The background is a plain, light-colored wall.

**Vi kan ikke
mærke, om en
pattegris har
drukket råmælk**

Vi kan scanne og se om, der er mælk i maven

Grisen sikres råmælk vha. tidlig mindsteamme

- Der kan scannes råmælk i maverne 1-2 timer efter fødsel
- Yveret er fyldt op med grise 4,5 timer efter faringens start (og faringen varer ca. 7 timer)
- Vi begynder at flytte grisene til en anden so (tidlige mindsteamme)
- OBS på at soen stadigvæk giver råmælk = en so, der i gang med at fare

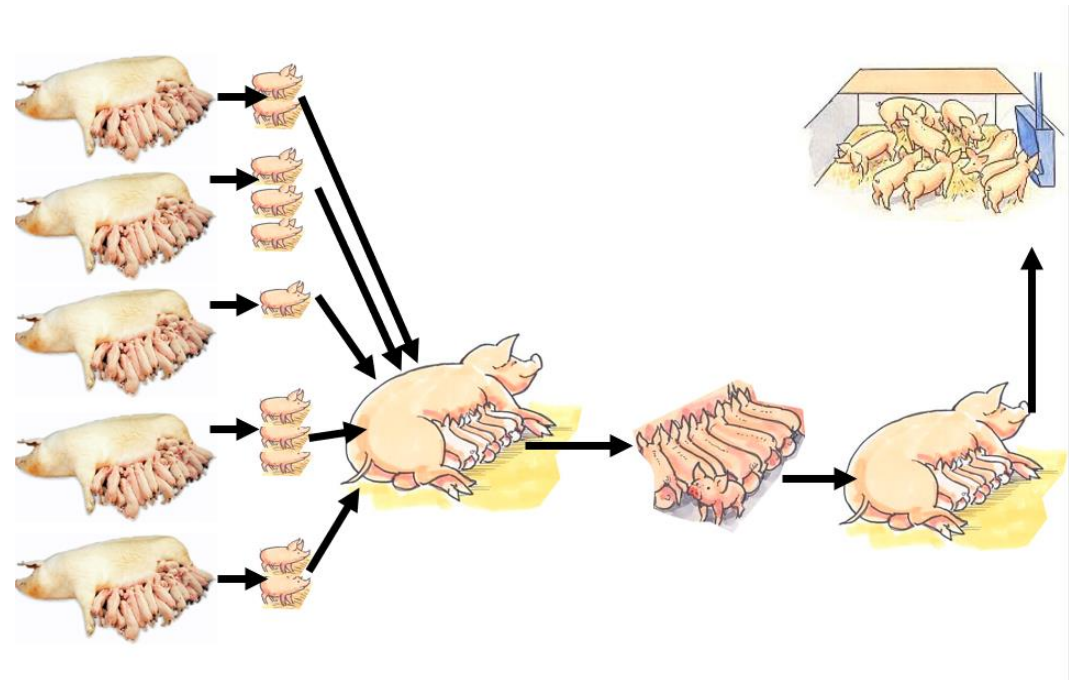
Grisen sikres råmælk via splitmalkning

Grisen sikres mælk ved kuldudjævning

Kuldudjævning – 8 timer gammel

Grise, der er 8 timer gamle – hvordan ser jeg det?

Opmærkning af de førstfødte grise

Grise, der er 8 timer gamle – hvordan ser jeg det?

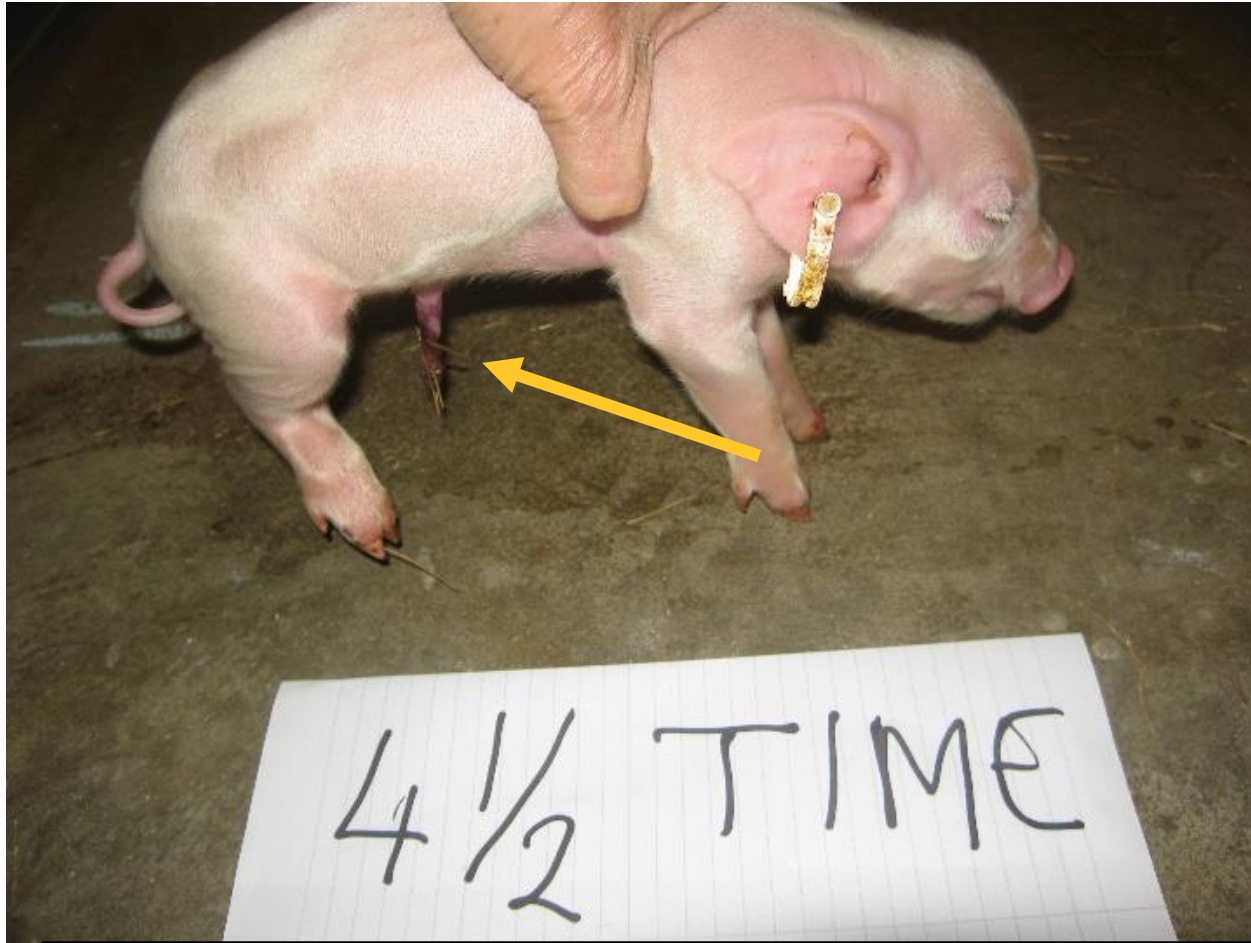

Navlens overflade lidt mat, men den er stadig tyk og fugtig

Navlestrengen begynder at blive lidt mørkere, men grisen skal løftes op, for at man kan se det

Grise, der er 8 timer gamle – hvordan ser jeg det?

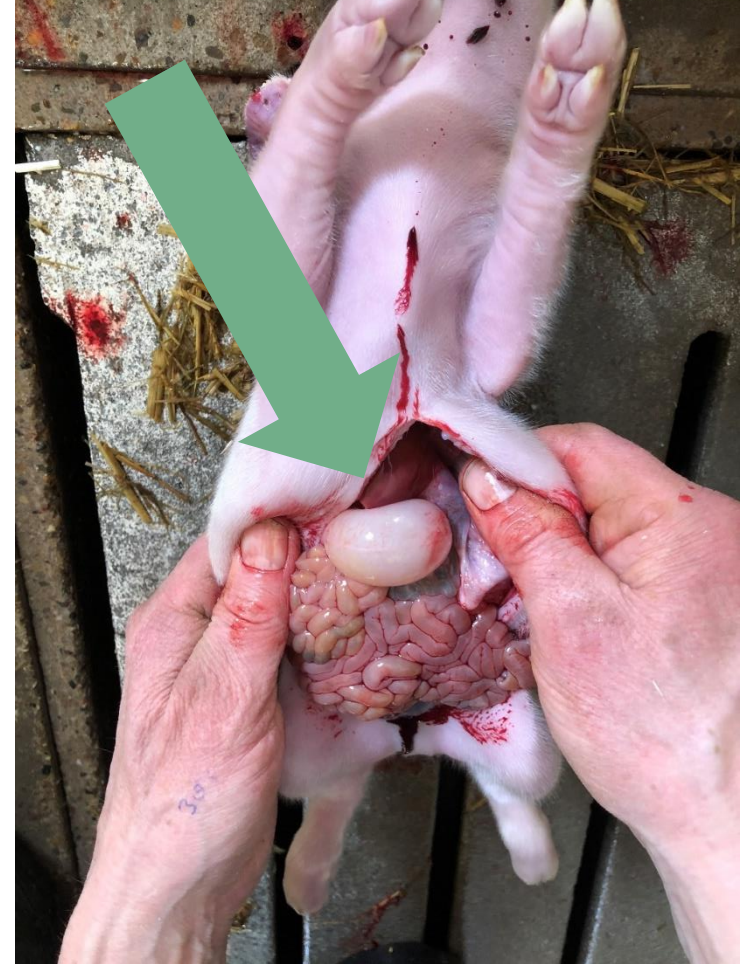
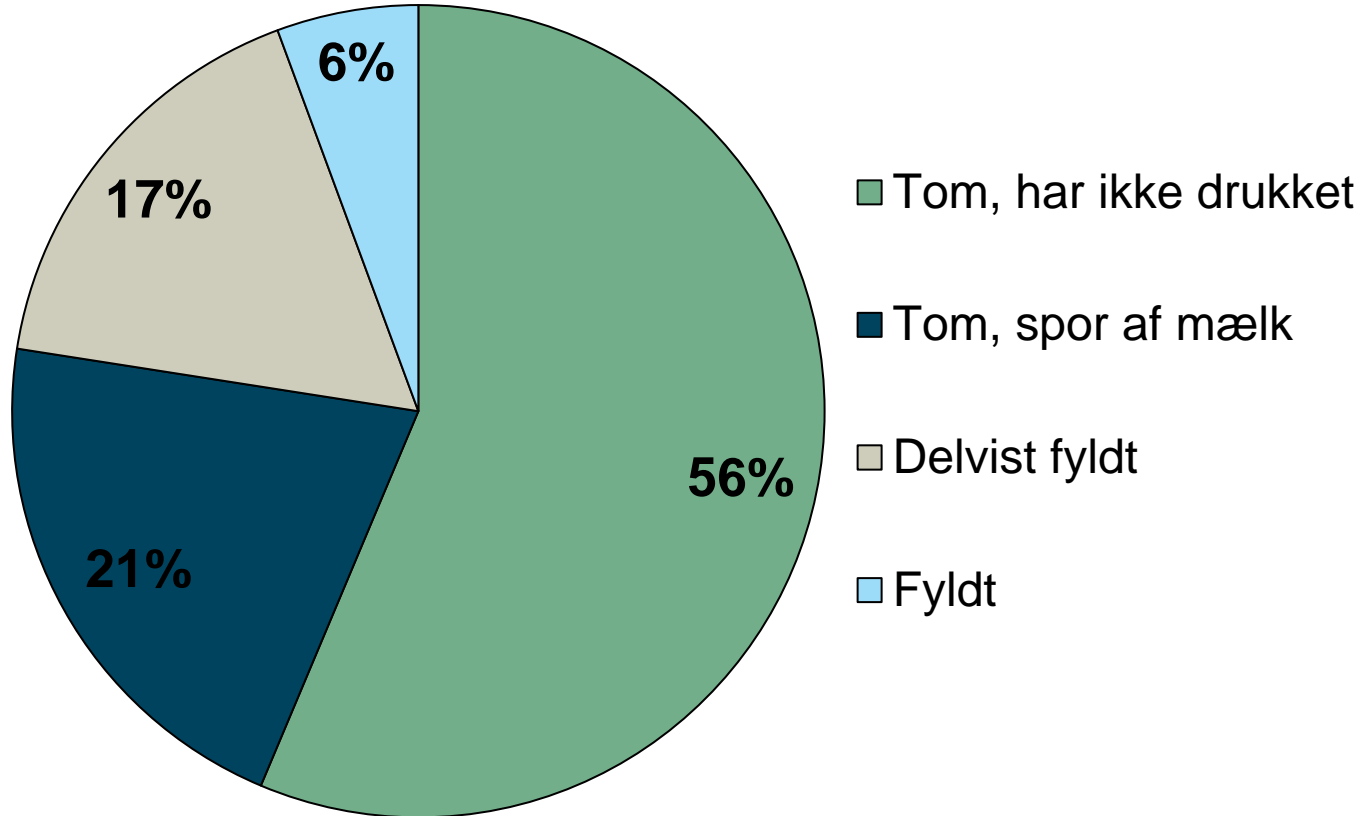

Efter 4½ time begynder det inderste af navlen at tørre ud

Efter 6½ time er den inderste del af navlen endelig ved at være tydeligt tør

77% af de ihjellagte grise havde ikke mælk i maven (obduktion af 308 pattegrise - heraf 217 klemte)

NB: Besætning gav mælketilskud til de mindste grise flere gange dagligt

-
- Råmælk efter 2 timer
 - Splitmalkning af de mindste grise eller brug af tidlig mindsteamme
 - Flytning til ny mor efter 8 timer

Hvad skal du så gøre, når du kommer hjem?

1

Alloker personale til store faringsdage

2

Vær i stald når mange søer farer

3

Hold ekstra øje med de ældre søer

4

Faringshjælp hvis mere end 30 minutter mellem grisene

5

Varme til alle grise lige efter fødsel

6

Vær sikker på, grisen har fået råmælk inden den flyttes

7

Bevar overblikket, når mange grise flyttes rundt

